

1.2.2013

Anni ja Oskar Luukon perikunta
Perävainion tila/Jokilampi
Pirkanmaan polku 42
36270 KANGASALA

PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN SOVELTAMISESTA ANNI JA OSKAR LUUKON PERIKUNNAN PERÄVAINION TILAN KIVIAINESTEN OTTO JA MURSKAUS -HANKKEESEEN

HANKE

Anni ja Oskar Luukon perikunta hakee ympäristöhakemuksen ja sen liitteiden tietojen mukaan lupia kallion louhintaan ja kalliokiviaineksen murskaamiseen Tampereen Viitapohjan Savon kylään tilalle Perävainio (837-716-2-27), Viitavuoren kallioalue.

Tila sijaitsee noin 20 km Tampereen keskustasta koilliseen. Alue sijaitsee Pulesjärventien (maantien 14197) läheisyydessä, maantien itäpuolella 12 km Tampereen Sorilasta. Kuljetusreitti on Pulesjärventietä Viitapohjan kylästä Sorilan kylään ja seututielle 338. Pulesjärventieltä ottamisalueelle rakennetaan louheesta rasitetie olemassa olevan ajoauran kohdalle, ja maantien liittymään tulee asfalttiosuus.

Suunnittelualueen (tilan) kokonaispinta-ala on noin 38 hehtaaria, josta ottamisaluetta on noin 10 hehtaaria ja pintamaiden läjitysalueita 1,6 hehtaaria. Ottamistoiminnan arvioidaan jatkuvan noin 10 vuotta, ja louhittavan ja murskattavan kallion määrä on yhteensä 860 000 kiintokuutiometriä ja vuosittain keskimäärin 86 000 km³ (150 000 tonnia). Vuotuiset ottamismäärät saattavat olla tätä pienempiä, sillä määrä vaihtelee kysynnän mukaan. Ympäristölupahakemuksen mukaan kiviainestenoittoa on maksimissaan 120 000 kiintokuutiometriä (250 000 tonnia) vuodessa.

Louhintaa ja murskaustoimintaa on 2–6 kuukauteen vuodessa, pääasiassa keväisin ja syksyisin 1–3 kertaa viikossa maanantaista perjantaihin, mutta toiminta riippuu kysynnän määrästä. Porausta voi olla klo 7–22, murskausta ja ylisuurten kivien rikutusta klo 7–22, mutta räjäytyksiä on vain klo 8–16 välisenä aikana 1–2 kertaa viikossa toiminta-aikana. Heinäkuussa näitä ei olisi lainkaan. Kuljetuksia on kysynnän mukaan ympäri vuoden.

Hankkeen vaikutusalueen nykytila

Alueella ei ole aiemmin ollut maa-ainestenottamistoimintaa. Kuljetusreitillä Pulesjärventien varressa, alueelta Sorilaan päin on kolme kalliokiviainesten ottamisaluetta, kaksi asfalttiasemaa sekä kiviainesjätteenkäsittelylaitos. Olemassa olevat toiminnat sijaitsevat Tampereen kaupungin Kintulammen retkeily- ja ulkoilualueen välittömässä läheisyydessä. Viitavuorelta on linnuntietä Pulesjärven yli Kintulammen retkeilyalueelle noin 2,5 km. Tampereen kaupungin valtuusto on hyväksynyt vuoden 2012 lopulla luonnonsuojeluohjelman, jossa Kintulammen alueesta muodostetaan luonnonsuojelualue (yli 650 ha).

Pirkanmaan 29.3.2007 hyväksytyssä 1. maakuntakaavassa suunniteltu ottamisalue sijoittuu ns. valkoiselle alueelle, jolle ei ole osoitettu maankäytön varauksia, mutta toiminnan todennäköisellä vaikutusalueella maakuntakaavassa on luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (Luo-1) ja luonnonsuojelualue (SL152) sekä ohjeellinen ulkoilureitti, joka on osoitettu osin kulkemaan Pulesjärventietä ja liittyy Kintulammen retkeilyalueeseen (VR120). Alueella ei ole muita oikeusvaikutteisia voimassa olevia kaavoja. Viitapohjan osayleiskaava on vireillä.

Ottamisalue on Viitapohjan ja Pohtolan kylän korkeinta aluetta 165–170 m. Viitavuoren vieressä oleva lakialue on yli 180 metriä. Hakemuksen mukaan lähin asutus sijaitsee noin 650 metrin päässä ottamisalueen reunasta ja noin 1000 m C-luokan murskainlaitoksesta. Lisäksi runsas loma-asutus on lähimmillään noin 1 km etäisyydellä Pulesjärven Haukilahdella (125 mp) ja 700 m etäisyydellä Kaakkolammilla (116 mp). Luonnonsuojelualueet sijaitsevat noin 600 etäisyydellä. Näsijärven Paarlahteen on noin 2 km.

Pulesjärventie on suhteellisen vähäliikenteinen maantie. Kuljetusreitillä Pulesjärventien varrella on haja-asutusta sekä jo ennestään kolme maa-ainesten ottamisaluetta. Pulesjärventien kautta kulkee myös Tampereen joukkoliikenteen linja-autoreitit 92 A ja B. Tiellä ei ole kevyen liikenteen väylää, joten jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden on hyödynnettävä ajoradan reunaa.

ASIAN KÄSITTELY

Asian vireilletulo

Yksityishenkilö Viitapohjan kylän metsänomistajana esitti Pirkanmaan ELY-keskukselle YVA-menettelyn soveltamisasian vireilletuloa kirjeellä 9.1.2012. Tampereen kaupunki sai lisäksi ympäristölupahakemuksen kuulutusaikana mielipiteitä, joissa vaaditaan YVA-menettelyn soveltamista.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen ja neuvottelut viranomaisten kanssa

Pirkanmaan ELY-keskus kuuli **hankkeesta vastaavaa ja viranomaisia** todennäköisistä merkittävistä haitallisista ympäristövaikutuksista ja YVA-menettelyn tarpeesta. Hankkeesta vastaavan kuulemisessa on hyödynnetty myös hankkeesta vastaavan vastineita ympäristölupahakemuksesta annettuihin mielipiteisiin ja lausuntoihin.

Hankkeesta vastaava 14.1.2013 esitti hankkeen kuvaukseen korjauksia ja täydensi tietoja ympäristövaikutusten arvioinnista. Viitavuoren lakialue jää suunnitellun ottamisalueen pohjoispuolelle koskemattomaksi eli säilyy nykyiseen tapaan talousmetsänä. Perikunnan jäsenten kesken vallitsee yksimielisyys siitä, että sitä ei ole tarkoituskaan louhia eikä hakata. Noin 180 m korkeudessa oleva Viitavuoren lakialue jää siis osaltaan suojaamaan ympäristötä toiminnan mahdollisilta haitoilta, eikä maiseman profiili siltä osin muutu.

Luontoselvityksen tekijän Sirium Oy:n asiantuntijat tutkivat täydennystä varten pintavesien valumat perusteellisesti. Luontoselvityksessä esitetty kanta ei siis perustu pelkästään ottamissuunnitelman tekijän arvioon vuodelta 2004, vaan luontoasiantuntijoiden ajankohtaiseen arvioon. Tämän jälkeen selvitimme asiaa vielä lisää joulukuussa 2012 Taratest Oy:n asiantuntijoiden kanssa. Lopputuloksena päädyimme siihen, että louhesuoto-oja on paras keino pintavesien valumien johtamiseen hankealueelta etelään. Näin vältämme sen, että

pintavedet voisivat valua suunnittelualueelta länteen tai pohjoiseen, jossa muistutuksissa esitetyt Kaakkolammi ja valtaosa osa lähteistä sijaitsee.

Kallioperästä otetut näytteet on ottanut Geologi-Palvelu K. Uusikartano. Näytteitä on otettu kolmeen otteeseen, kerran ennen lupahakemuksen jättämistä ja kahdesti viime vuosina lupaviranomaisen pyytämien tietojen saamiseksi. Analyysien tulokset on toimitettu lupaviranomaiselle. Viitavuorella on kaksi räjäytyspistettä, joista näytteet on kerätty, noin kaksi ämpärillistä kiviä kerralla. Näytteet on kerätty systemaattisesti ja tutkittu geologisesti, että ne edustavat alueen kivilajistoa ja ovat mineralogialtaan edustavia. Arseenitutkimus osoitti, että kiviaineksen arseenipitoisuus on erittäin alhainen.

Olemme tutustuneet vastaaviin kiviaineshankkeisiin Pirkanmaalla ja keskustelleet käyttämiemme asiantuntijoiden kanssa. Katsomme kantanamme, että YVA-menettelyn soveltamiselle hankkeessamme ei ole perusteita.

Pirkanmaan liitto 25.1.2013. Viitavuoren hankealue sijaitsee Pirkanmaan 1. maakunta-kaavan nk. valkoisella alueella, ts. alueeseen ei liity alueidenkäytön osalta maakunnallisia tai seudullisia kehittämistavoitteita tai suojeltavia arvoja.

Pirkanmaan maakuntamuseo 10.1.2013. Viitavuoren alueelta, johon ottamisalue sijoittuu, ei tunneta ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tämä osa Tampereelta kuuluu alueeseen, jota ei ole aikaisemmin tarkastettu arkeologisissa inventoinneissa. Kallioalueet ovat usein sellaisia alueita, joilta voi löytyä ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä (esimerkiksi kivi- ja rautakivi- ja rajamerkkejä). Viitavuoren tapauksessa suhteellisen suppealle hankealueelle on syytä tehdä ensin maastokatselmus, jonka tuloksen perusteella voidaan määrittää, onko tässä tapauksessa tarvetta tehdä arkeologinen inventointi. Maakuntamuseo voi tehdä sellaisen lumettomana ajankohtana tulevana keväänä, erikseen sovittavana ajankohtana. Tuloksesta informoidaan Tampereen kaupunkia ja louhintalupaa hakenutta. Tässä vaiheessa voi todeta muusta kulttuuriympäristöstä sen, että maa-aineksen ottamisalueella ja välittömässä ympäristössä ei maakuntamuseon tietojen perusteella ole sellaisia rakennetun ympäristön arvoja, jotka vaikuttaisivat ottamissuunnitelmaan.

Muut hankkeen ympäristöluvasta annetut lausunnot

Tampereen kaupungin ympäristösuojelun edustaja on lähettänyt hankkeen ympäristöluvasta annetut viranomaislausunnot ja hankkeesta vastaavan vastineet, joita on voitu hyödyntää tässä päätöksessä.

Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto ympäristölupahakemuksesta 7.2.2012 ja sen luontoselvityksestä 6.9.2012. Luontoselvitys on edelleen osin puutteellinen, erityisesti pintavesivaikutukset luontodirektiivin liitteen IV lajeihin liittyen ja erittäin uhanalaiseen ja erityisesti suojeltavaan tummaverkkoperhoseen liittyen. Lisäksi mahdolliset vesitalousvaikutukset Harjuvuori-Viitapohjan Natura-alueeseen ovat selvittämättä. Lausunnon luontoselvityksestä toistetaan yli 45 dBA_{eq 7-22} melutasojen ja hetkellisesti voimakkaiden melujen kohdistuminen läheisiin Palvajärvi-Koijärven ja Savolaisen metsän luonnonsuojelualueisiin. Johtopäätöksenä lausunnon todetaan, että selvitys ei täytä YSL 35 § 2 momentin vaatimuksia eikä puutteellisuuden vuoksi voida tarpeeksi luotettavasti todeta, että toiminta täyttäisi YSL 42 §:ssä esitetyt luvan myöntämisen edellytykset ja että siten toiminnalle ei tule myöntää ympäristölupaa.

Lisäksi **ELY-keskus** (PIRELY/9/07.00/2012) antoi asiantuntijalausunnon hankealueen valuma-alueista, jonka mukaan valuma-alueen rajat ovat olennaisesti erilaiset kuin aikaisemman tiedon mukaan siten, että Viitavuorelta on valuma-aluetta pohjoiseen suuntaan.

Hankkeesta vastaava on tämän jälkeen laadittanut Täydennys II Viitavuoren kallioalueen luontoselvityksen 22.11.2012. Täydennyksessä viitataan ottamissuunnitelman tekijän arvioon vuodelta 2004 ja Sirium Oy selvitykseen, joiden mukaan pintavaluman suuntautuminen muualle kuin etelään on erittäin epätodennäköistä. Etelään suuntautuvasta valumasta todetaan, että se ohjattaisiin suotoaltaan kautta metsänkuivatusojaa myöten Pulesjärven Kalalahteen. **Hankkeesta vastaava** esitti tämän jälkeen vielä uuden suunnitelman pintavesien valuman käsittelystä ottamisalueella louhesuoto-ojalla (20.12.2012/Taratest 13.12.2012).

Pirkanmaan maakuntamuseon lausunto kuljetusreitistä 20.2.2012 on saatu 9.1.2013. Museo totesi, ettei kyse ole sellaisesta tiestä, jota suojeltaisiin muinaisjäännöksenä eikä museolla ollut tien osalta huomautettavaa.

Tampereen kaupungin kaavoittajan lausunto ympäristölupahakemuksesta 9.1.2012, saatu 9.1.2013. Kaavoittajan mukaan toiminta ei ole Tampereen kaupunginvaltuuston 14.9.1983 hyväksymän yleiskaavan mukaista, mutta sen ei katsota aiheuttavan haittaa tulevalle kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle. Viitapohjan osayleiskaava oli tulossa vireille.

HANKKEEN TODENNÄKÖISET MERKITTÄVÄT HAITALLISET YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Nykyinen ja suunniteltu maankäyttö

Viitapohjan osayleiskaava on valmisteilla; ehdotusvaihe oli vuonna 2012. Hanke sijaitsee kaava-alueella. Hanke ei todennäköisesti aiheuta haittaa tulevalle kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle.

Raskaan liikenteen lisääntyminen heikentää erityisesti jalankulun ja pyöräilyn liikenneturvallisuutta Pulesjärventiellä. Sorilasta Tampereen Kintulammen retkeily- ja ulkoilualueelle (maakuntakaava, VR020) kääntyvään Kintulammentiehen asti on noin 2 kilometriä. Pulesjärventiellä on nykyisin raskasta liikennettä muun muassa kuljetuksia kolmelta kiviainesten ottamis- ja käsittelyalueelta ja niiden yhteydessä olevilta kahdelta asfalttiasemalta sekä metsätalouden kuljetuksia. Hankkeen kuljetusreitillä Pulesjärventiellä ei ole kevyen liikenteen väylää. Kevyen liikenteen väylän rakentamisesta Sorilasta Kaitavedentielleä Palonkyläntien liittymään asti, noin 1,3 km osuudelle, on tehty tarveselvitys vuonna 1998 ja tie- ja rakennussuunnitelma on valmistunut vuonna jo 2006. Hankkeen toteuttamisesta vastaa Tampereen kaupunki. Toteuttamisajankohdasta ei ole edelleenkään tietoa. Suunniteltua kevyen liikenteen väylää ei todennäköisesti rakenneta lähivuosina. Pulesjärventiehen liittyvää Kintulammentietä käyttää kiviainesottamis- ja kiviainesjätetoiminnan raskasliikenne.

Kuljetusten yhteisvaikutukset kohdistuvat suoraan tien käyttäjiin ja välillisesti maankäytön osoittamaan laajan väestön virkistyskäyttöön Kintulammen alueella ja sen kautta ihmisten terveelliseen ja viihtyisään elinympäristöön. Pulesjärventien alku on olennainen maankäytön osoittamalle seudulliselle virkistyskäyttövaraukselle. Haitalliset yhteisvaikutukset ovat todennäköisesti merkittäviä. Lisäksi Viitavuoren hankkeen kuljetusten haitat kohdistuvat maakuntakaavaan osoittamaan ohjeelliseen seudulliseen ulkoilureittiin Pulesjärventiellä.

Ympäristöhallinnon POSKI-hankkeessa on osoitettu kaksi kalliokiviaineksen ottoon soveltuvaa aluetta hankealueen itäpuolelle (ei laajemman kohtuullisen arvokkaan kallioaluekonaisuuden rajauksen sisällä). Näistä ei ole kuitenkaan tiedossa hanketta eikä niitä ainakaan toistaiseksi ole merkitty Pirkanmaan maakuntakaavaan. Pirkanmaan liiton vireillä oleva uusi POSKI-projekti on vasta tutkimus- ja selvitysvaiheessa. Näitä alueita ei siten ole otettu huomioon yhteisvaikutuksissa tässä päätöksessä.

Luonto

Valtioneuvoston melutason ohjearvo 45 dBA_{eq} ylittyy luonnonsuojelualueilla melun leviämismallin tulosten mukaan. Esitetty luontoselvitys ei kata arviota hankkeen aiheuttaman melun vaikutuksista hankealueen läheisille Palvajärvi-Koirajärven tai Savolaisen metsän luonnonsuojelualueille. Melua (räjäytykset, louhinta ja rikotus) ajoittuu myös lintujen pesimäaikaan (15.4 - 31.8), mikä lisää meluhaittaa. Vaikutusalueella ei kuitenkaan sijaitse erityisiä arvokkaita lintujärviä kuten Naturan lintujärviä tai vastaavia arvoja.

Hakemusten liitteenä on luontoselvitys ja sen täydennys. ELY-keskuksen lausunnossa 6.9.2012 ympäristölupahakemuksen luontoselvityksistä on painotettu ottamisalueen pintavesien valumien mahdollisia haittoja erityisesti pohjoisen valuma-alueen suuntaan, jossa haitat voisivat kohdistua merkittävällä tavalla luonnon monimuotoisuuteen, ja lisäksi nämä merkittävät luontoarvot on selvitetty puutteellisesti (ks. ELY-keskuksen lausunto). Käytävissä olevien tietojen mukaan *ottamisalueen pintavesiä* ei kuitenkaan pääsisi luoteeseen ottamisalueen pohjoispäästä, vaikka pohjoisosan *valuma-alue* suuntautuu Näsijärveen eikä Pulesjärveen kuten ottamisalueen eteläosasta. Rasitetien rakentamisesta ei ole esitetty tietoa, joten tältä osin pintavesien vaikutuksia ei voida arvioida.

Mikäli pintavesien haitat ulottuvat ottamisalueen ja pintamaiden läjitysalueelta etelän suuntaan sellaiselle vesialueelle, jotka soveltuvat EU:n luontodirektiivin IV a liitteen lajien (viitasammakko, sudenkorennot, sukeltajakuoriaiset) esiintymiselle, jää hankkeen luontovaikutusten arviointiin epävarmuutta vaikutusten haitallisuudesta ja merkittävydestä. Etelään suuntautuvien pintavesien kulkeutumiseen ja vaikutuksiin voi liittyä epävarmuutta tästä syystä (kulkeutuuko valumavesiä muissa kuin normaaleissa säätilanteissa järviin, esiintyykö järvien alueella kyseisiä lajeja ja olisivatko vaikutukset merkittäviä), ja ELY-keskus edellyttää lisäselvityksiä luontovaikutuksista ympäristöluvasta antamissaan lausunnoissa.

Ilmasto

Louhesuoto-ojaa koskevan lisäselvityksen kuvassa (Tarastest 13.12.2012) mainitaan vain normaalioloissa syntyvät pintavedet. Hankkeesta vastaavan kirjeessä kuitenkin mainitaan, että suoto-oja toimii myös rankkasateiden aikana. Arvioinnit ilmastonmuutoksen vaikutuksista pintavesien määrään ja vastaavasti luontovaikutusten todennäköisyyteen ja merkittävyyteen puuttuvat lisäselvityksestä.

Luonnonvarojen käyttö

Kiviainesten otto kohdistuu suoraan *uusiutumattomien luonnonvarojen* kulutukseen. Hankkeen välillisiin vaikutuksiin *luonnon monimuotoisuuteen* liittyy tiedollista epävarmuutta. Tärkeän, maankäytöllä laajan väestön käyttöön osoitetun Kintulammen retkeily- ja ulkoilualueen *hiljaisuuteen* kohdistuu todennäköisesti haittoja, koska toiminnan melu voi olla kuultavissa alueella.

Viitavuoren (10 ha) kalliokiviaineksen otto -hanke sijoittuu kohtalaisen arvokkaaksi luokitellulle Pänkävuooren-Viitavuoren -kallioalueella (111 ha), jonka luonnon sekä geologian ja maiseman arvot ovat paikallisesti merkittäviä, mutta eivät ihan vastaa Pirkanmaan 1. maakuntakaavalla osoitettuja valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kallioalueita.

Ympäristöhallinnon POSKI-hankkeessa vuonna 2001 tilalle on merkitty kaksi kallioaluetta, Viitavuoren lakialue ja sen etäpuolella toinen alue, jotka on luokiteltu arvokkaimpiin, maisema- ja luontoarvoltaan maa-ainestenoton ulkopuolelle jätettäviin alueisiin. Pirkanmaan ympäristökeskuksen lausunnossa Viitavuoren hankkeen maa-aineslain mukaisesta hakemuksesta 1.7.2004 todetaan kuitenkin, ottamisaluetta koskevan maastokatselmuksen perusteella, että itse ottamis- ja läjitysalueella (eteläinen alue) ei ole (maa-aineslain tarkoittamia) erikoisia geologisia tai biologisia esiintymiä.

Ympäristöönnettomuudet ja riskit

Ottamisalue sijaitsee alueella, jossa esiintyy Pirkanmaalle luonteenomaisia korkeita kallioperän arseenipitoisuuksia. Otettavan kalliokiviaineksen kokonaismäärä on 860 000 kiintokuutiometriä (km³) ja ottamisalue on 10 ha. Kallioperän arseenipitoisuutta on arvioitu suunniteltavalta ottamisalueelta kahdesta räjäytyspisteestä. Näissä näytteissä pitoisuudet eivät olleet korkeita hankkeesta vastaavan ilmoituksentai asiakirjoissa olevan yhden analyysituloksen 3 mg/kg mukaan.

Kallioperän arseenipitoisuuden aiheuttamien ympäristöriskien hallinta edellyttää tällä hetkellä systemaattista ja tilastollisesti edustavaa näytteenottamista. Näytteenottamisesta on tulossa tulevaisuudessa tarkempaa ohjeistusta meneillään olevan ASROCKS-hankkeen tulosten perusteella.

Maisema

Tila sijaitsee Pänkävuooren-Viitavuoren (Viitavuoren) alueella (111 ha), joka on 1990-luvulla luokiteltu luokkaan 5, kohtalaisen arvokas kallioalue.

Poski-projekti (2001) osoitti alueelle kaksi maa-ainestenottamiseen soveltumatonta aluetta. Poski-projektin alue (2 ha) tilan pohjoisosassa on maisemaltaan hyvin merkittävä. Aikaisemman kallioalueluokituksen mukaan alue on kohtalaisen arvokas kallioalueella.

Tämä Viitavuoren lakialue jää suunnitellun ottamisalueen pohjoispuolelle koskemattomaksi ja säilyy talousmetsänä, eikä hankkeesta vastaavan ole tarkoitus louhia eikä hakata lakialuetta. Noin 180 m korkeudessa oleva Viitavuoren maiseman profiili ei siltä osin muutu ja lakialue jää suojaamaan ympäristöä toiminnan mahdollisilta haitoilta (melu, hiukkaset).

Poski-projektin toisen, Viitavuoren eteläpuoleinen alueen (5 ha) inventoiduissa arvoissa mainitaan muun muassa kaunis sisäinen maisema, arvoiltaan 2 hyvin merkittävä. Pirkanmaan ympäristökeskuksen lausunnossa 1.7.2004 maa-aineslain mukaisesta hakemuksesta todetaan kuitenkin, että hanke ei aiheuttaisi alueelta avautuvan ja muualta avautuvan maa-aineslain tarkoittaman kauniin maisemakuva turmeltumista.

Melu

Kulkureitti ottamisalueelle on luoteesta ja oton etenemissuunta on ottamisalueen kaakkoiskulmasta ja pohjoiseen päin. Tämän mukaan erityisesti aloitusvaihe ja lopetusvaihe olisivat melun leviämisen kannalta merkittävimmät. Tilalla, ottamisalueen pohjoispuolella, olevan Viitavuoren 170–180 -metrinen korkein alue suojaa lähintä asutusta pohjoisen suuntaan ja osin luoteeseen päin. Toisaalta hakkuuaukot lisäävät melua leviämistä muihin suuntiin. Toiminnan melua voi olla kuultavissa vielä loma-asutusalueella Pulesjärvellä, vaikka eri toimintojen päivän melutaso jäisi tasolle 45 dBA_{eq 7-22}.

Kiviainestoiminnan melua voi olla kuultavissa ajoittain etäällä esimerkiksi, Pulesjärven takana sijaitsevalla Kintulammen retkeilyalueella. Melun osuus muiden ottamisalueiden yhteismelusta Kintulammen muutoin suhteellisen hiljaisella retkeilyalueella ei kuitenkaan olisi todennäköisesti merkittävä suhteessa muiden toimintojen meluun. Lisäksi Kintulammen alueen muuttuessa luonnonsuojelualueeksi, muiden toimintojen melua tultaneen tarkastelamaan uudelleen, jolloin Viitavuoren melun yhteisvaikutuksen muodostumisen todennäköisyys vähenisi.

Hiukkaset ja ilmanlaatu

Kiviainestoiminta aiheuttaa sekä esteettisiä että terveydelle haitallisia vaikutuksia. Terveydelle haitallinen hiukkaskokoluokka voi levitä laajalle alueelle, ja sen on todettu nostavan pitoisuuksia vielä 800 metrin etäisyydellä, ja vuorokausiohjetta vastaava pitoisuus voi ylittyä 500 m asti. Lupahakemuksen mukaan lähimmät asuinrakennukset ovat noin 650 m etäisyydellä ottamisalueesta ja loma-asutusta on 700–1000 metrin etäisyydellä lähimmillään. Perinnebiotooppi-laidun on 200 metrin etäisyydellä, mutta pääosin Viitavuoren laki-alueen takana. Asutuksen ja ottamistoiminnan välinen metsä on metsätalousaluetta, joka pysyisi hakkaamatta Viitavuoren lakialueella, hankkeesta vastaavan tilalla. Maasto asutuksen ja ottamisalueen välillä on peruskartan mukaan tyypiltään kallioista (vuoria ja mäkiä) ja vaihtelevaa. Hakemuksessa ei ole mukana tarkempaa selvitystä hankkeen suhteesta koko vaikutusalueen maaston korkeustasoihin kiviainesten ottamisen ja toiminnan eri vaiheissa (aloitus, muut ottamisvaiheet, lopetus). Meluselvityksessä on kuva 2.0.1., joka havainnollistaa lähialueen maaston korkeuseroja, ja lisäselvityksessä 20.12.2012 on mukana vastaavalokuva. Hakemuksessa ei ole käytettävissä poikkileikkauskuvia eri kallioainestenoton vaiheita vastaten.

Kulttuurihistoria

Pulesjärventien varressa ei ole maakuntamuseon mukaan kulttuurihistoriallisia rakennuksia, joihin hankkeesta voisi olla haittaa. Ottamisalueen kallioalueelta ei ole inventoitu mahdollisia kiinteitä muinaismuistoja, joten vaikutuksiin liittyy epävarmuutta nyt käytettävissä olevilla tiedoilla. Alueelle on tarpeen tehdä katselmus tarkemman inventoinnin tarpeesta.

Lähiasutus

Viitapohjassa asuu vakituisesti 240 henkilöä, ja loma-asutusta on runsaasti. Aasukkaat ovat jättäneet 109 henkilön allekirjoittaman muistutuksen hankkeesta Tampereen kaupungille.

RATKAISU

Pirkanmaan ELY-keskus päättää, että Viitavuoren kallioalueen kiviainestenotto- ja murskaus -hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-lain) 4 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan asetuksella tarkemmin säädettyihin hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöön paneminen edellyttää arviointia taikka joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi.

Lain 4 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin edellä tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, arviointia edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Harkittaessa lain mukaan vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa otetaan erityisesti huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne.

YVA-asetuksen hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä on aina sovellettava kiviaineksen ottoon, kun louhinta-alueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa. Viitavuoren hankkeen kiviainestenotto on hankeluettelossa mainittua hanketta pienempi. Hankeluettelon kokorajojen mukaan 60 ja 40 %.

Päätöksessä YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapaukseen ei ennakoita muiden sektorilakien mukaan hankkeelle mahdollisesti annettavia lupamääräyksiä tai muutoin lupien myöntämisedellytyksien täyttymistä. Tässä YVA-päätöksessä Viitavuoren hankkeeseen on otettu kuuluvaksi kiviaineksen kuvattu ottamissuunnitelma ja myös suunnitelma louhesuoto-ojasta, sekä murskauslaitoksen C-luokka ja kuljetusreitti.

Hankkeen kuljetuksilla on todennäköisesti haitallisia yhteisvaikutuksia, jotka kohdistuvat ihmisiin ja maakuntakaavan osoittamaan maankäyttöön yhdessä muun vastaavanlaisen kiviainesalan toimintojen kuljetusten kanssa. Yhteisvaikutukset kohdistuvat suoraan tien käyttäjiin ja välillisesti maankäytön osoittamaan laajan väestön virkistyskäyttöön Kintulammen retkeily- ja ulkoilualueella (VR020) ja sen kautta ihmisten terveelliseen ja viihtyisään elinympäristöön. Pulesjärventie Sorilasta Kintulamentiehen asti on olennainen maankäytön osoittamalle seudulliselle retkeily- ja ulkoilukäyttövaraukselle. Tämän tieosuuden haitalliset yhteisvaikutukset maankäyttöön ja välilliset vaikutukset väestön terveyteen ovat todennäköisesti merkittäviä.

Kiviainestenottamistoiminnan merkittävät haitalliset ympäristövaikutukset asutukseen ja loma-asutukseen eivät muutoin todennäköisesti kohdistu nykyisin tai tulevaisuudessa suureen väestömäärään asutuksen kautta. Hankkeen melu heikentää kuitenkin todennäköisesti kaupungin läheisen maaseutumaisen elinympäristön sekä asutuksen ja loma-asutuksen viihtyisyyttä. Kuljetukset ja niiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen haitat kohdistuvat kuitenkin laajempaan väestömäärään kuin vain Viitavuoren hankkeen ottamis- ja murskaustoiminnan haitat.

Hankkeen vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti maakuntakaavassa osoitetulle luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin tärkeälle alueelle. Mikäli *pintavesivaikutukset* ovat esitettävissä kuten nyt hankekuvauksen mukaisesta ottamisalueesta ja valuma-alueista käytettävissä olevien tietojen mukaan olisi, hanke ei ennalta arvioiden aiheuta todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Hankkeen vaikutusalueella selvitettyihin merkittäviin luonnonarvoihin ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuviin merkittäviin haitallisiin pintavesivaikutuksiin liittyy kuitenkin epävarmuutta. Lisäksi hankkeen aiheuttama melutason ohjearvo 45 dB dBA_{eq 7-22} ylittyy luonnonsuojelualueilla, ja niihin kohdistuu hetkellistä voimakasta melua myös lintujen pesimisaikaan.

Viitavuoren hanke sijoittuu kohtalaisen arvokkaaksi luokitellulle Pänkävuooren-Viitavuoren -kallioalueella (111 ha), jonka luonnon, geologian ja maiseman arvot ovat paikallisesti merkittäviä, ja ne eivät vastaa Pirkanmaan 1. maakuntakaavalla osoitettuja valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kallioalueita. Tämän perusteella hankkeen aiheuttamat haitalliset vaikutukset kallioalueeseen eivät ole todennäköisesti merkittäviä. Lisäksi itse ottamisaluetta (10 ha) koskevissa selvityksissä ei ole löydetty merkittäviä arvoja, joihin haitat kohdistuisivat. Hanke kuluttaa kuitenkin uusiutumattomia kiviainesluonnonvaroja.

Ottamisalue sijaitsee vyöhykkeellä, jossa on Pirkanmaalle luonteenomaisia korkeita kallio- ja maaperän arseenipitoisuuksia. Arseenipitoisen kalliokiviaineksen ympäristövaikutuksiin ja selvittämiseen liittyy yleistä tutkimustiedon puutetta ympäristövaikutusten riskinhallinnasta. Viitavuoren ottamisalueen kalliokiviaineksen arseenipitoisuus ei ole todennäköisesti korkea käytettävissä olevien, riittävästi suuntaa-antavien näytteiden perusteella.

Kallioalueet ovat usein alueita, joilta voi löytyä ennestään tuntemattomia muinaisjäänöksiä (esimerkiksi kiviröykkiöitä ja rajamerkkejä). Viitavuoren ottamisalueelta ei ole vielä inventoitu mahdollisia kiinteitä muinaismuistoja, joten vaikutuksiin liittyy epävarmuutta.

Suunnitellun Viitavuoren kiviainestenotto- ja murskaus -hankkeen todennäköiset merkittävät tai muutoin haitalliset ympäristövaikutukset eivät vastaa kokonaisuutena YVA-lain tarkoittamia yksittäistapauksen todennäköisiä merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Tällä tarkoitetaan, että hankkeesta ei aiheudu todennäköisesti laadultaan tai laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka ovat *kokonaisuutena* rinnastettavissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa asetuksessa mainittujen maa-ainestenotto-hankkeiden merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin, kun otetaan huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne mukaan lukien yhteisvaikutukset.

SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

Hankkeesta vastaavan on oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista.

Hankkeesta vastaava voi hyödyntää edellä olevia tietoja hankkeen todennäköisistä haitallisista vaikutuksista ja ELY-keskuksen lausuntoja ympäristölupahakemuksesta.

Lupahakemuksessa esitetyt tiedot näistä vaikutuksista ovat osin puutteellisia. Ilmanlaadun ja melun vaikutusten arvioinnissa on suositeltavaa noudattaa kiviaineshankkeiden ympäristövaikutusten oppaan ohjeistusta (Suomen Ympäristö 27/2012, s. 16–20). Opas on laadittu ympäristöhallinnon asiantuntijoiden ja kiviainesalan toimijoiden yhteistyönä sujuvoittamaan kiviaineshankkeiden arviointia ja lupamenettelyjä sekä yhtenäistämään hankkeiden käsittelyä.

Ympäristölupahakemuksessa viitataan Suomen ympäristökeskuksen kiviainesalan BAT - julkaisuun, jonka ilmanlaatua ja melua koskevia tietoja (pääasiassa opinnäytetöihin perustuvia) on tarkistettu ja päivitetty YVA-oppaassa.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994, 67/1999, 458/2006) 4, 6, 19 §
Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 4, 6, 7, 25 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 § 2 momentissa tarkoitettut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta tähän päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan.

Yksikönpäällikkö

Hannu Wirola

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

PÄÄTÖS saantitodistusta vastaan hankkeesta vastaavalle

TIEDOTTAMINEN

Päätöksestä kuulutetaan (14 pv) Tampereen virallisella ilmoitustaululla, ja päätös on nähtävillä Palvelukeskus Frenckellissä, Frenckellin aukio 2 B. Päätös on sähköisesti nähtävillä Pirkanmaan ELY-keskuksen kotisivulla www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

TIEDOKSI

Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu ja kaavoitus
Pirkanmaan liitto, maakuntakaavoitus
Pirkanmaan maakuntamuseo, kulttuuriympäristöyksikkö
Suomen ympäristökeskus
Asian vireille laittanut yksityishenkilö, Tampere

LIITE

Valitusosoitus

LISÄTIEDOT Ylitarkastaja Leena Ivalo, p. 0295 036 000

Viitatut lähteet (Internetsivut 1.2.2013)

Pirkanmaan maakuntakaava <http://www.pirkanmaa.fi/fi/maakuntakaavoitus>

<http://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/poski>

Pirkanmaan ympäristökeskus, Alueelliset ympäristöjulkaisut, 228/2001, Pohjavesisuojaus ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen, Pirkanmaan loppuraportti

Tampereen kaupunki, Kintulammen alue

<http://www.tampere.fi/tiedostot/5oeTS3qLn/Kintulampi.pdf>

<http://www.tampere.fi/ymparistojaluonto.html> (luonnonsuojeluohjelma 2012 - 2020)

Kiviaineshankkeiden YVA

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=418942&lan=fi&clan=fi>

ASROCK-hanke <http://projects.gtk.fi/ASROCKS>